

РЕШЕНИЕ

№ 282

гр. Кюстендил, 04.04.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – КЮСТЕНДИЛ, VII-МИ СЪСТАВ, в публично заседание на девети март през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: Чавдар Андр. Тодоров

при участието на секретаря Зоя Й. Чамова-Равенска
като разгледа докладваното от Чавдар Андр. Тодоров Гражданско дело № 20221520100547 по описа за 2022 година

Пред Районен съд - Кюстендил е подадена искова молба от „Банка ДСК“ АД, ЕИК 121830616, със седалище и адрес на управление в гр. София, ул. „Московска“ № 19, срещу ответника Д. Т., ЛНЧ МК*****, с постоянен и настоящ адрес в с. ****, общ. ****, махала „*****“ №****. Искането на ищеца до съда е да бъде постановено решение, с което да бъде осъден ответника да му заплати сума в общ размер на 9475,18 лева, от която главница в размер на 7709,45 лева за неизплатено задължение по договор за кредит за текущо потребление от 13.01.2017г., сключен между ищцовото дружество като кредитор и Д. Т. като кредитополучател, 1627,30 лева договорна лихва за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2022г., 138,42 лева обезщетение за забава за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2020г., ведно със законна лихва върху главницата от датата на подаване на исковата молба в съда (24.02.2022г.) до окончателното изплащане на задължението.

Претендират се направените разноси в производството. Представен е списък по чл.80 от ГПК.

В законоустановения срок по чл. 131 от ГПК е постъпил писмен отговор от назначения от съда особен представител на ответника, в който се твърди, че ответникът имал качества на потребител на финансови услуги по смисъла на § 13, т.1 и т.12 от ДР на ЗЗП. В този смисъл, клаузите на договора, наказателна лихва, твърди, че се явяват неравноправни и като такива се

явяват нищожни. Клаузите в договора, касаещи възнаградителната и наказателна лихва били неравноправни, тъй като не били формирани по ясен и недвусмислен начин относно начина на определяне на тези елементи от задължението. Не ставало ясна методиката и алгоритъма за формиране на компонентите на лихвата. По този начин, потребителя бил лишен от възможност да прецени икономическите последици от сключване на договора. Клаузите в договора, касаещи лихвите, в частта променливи с промяната на 6-месечни се явявали неравноправни и като такива били нищожни.

В съдебно заседание ищцовото дружество, редовно призовано, се представлява от юрк. *****, която моли съда да уважи така предявените искове като основателни и доказани.

В съдебно заседание ответникът не се явява, представлява се от назначения от съда особен представител адв. М., която моли за отхвърляне на исковете на основанията, посочени в отговора.

Съдът, след като обсъди доводите на страните и събраните по делото доказателства, намира за установено следното:

Видно от приложеното към делото искане за потребителски кредит с вх. №19/06.01.2017г., „Банка ДСК“ АД е изготвила Кредитно предложение, в което са разгледани параметрите на кредита, които могат да бъдат предложени на клиента.

На 13.01.2017 г. между „Банка ДСК“ АД като кредитор и Д. Т. като кредитополучател е сключен договор за кредит за текущо потребление, с предмет предоставяне на кредит за текущо потребление в размер на 9900,00 лева, като е посочено в т.3 от договора, че кредитът се усвоява еднократно в срок до 14.01.2017г. В точка 4 и точка 5 от договора са посочени разплащателните сметки, по които се усвоява и погасява кредита. В т.9 от договора е уговорен годишен процент на разходите (ГПР) по кредита в размер на 11,93 %.

Според т.8 от договора, кредитът се олихвява с променлив лихвен процент, определен в размер на 11,2 % годишно или 0,03% на ден, формиран от стойността на 6-месечен SOFIBOR 0,331%, който при отрицателна стойност се приема със стойност нула и фиксирана надбавка в размер на 10,869%. Съгласно програмата „ДСК Партньори“, приложими за стандартен кредит за текущо потребление, обезпечен със залог върху вземане на работна заплата, кредитът започвал да се олихвява с преференциален лихвен процент чрез намаляване на надбавката, като в т.8 от договора е посочено, че при нарушаване на условията кредитополучателят губи правото да ползва преференциите си изцяло или частично и приложимият лихвен процент се

увеличавал чрез увеличаване на надбавката.

Към договора за кредит са приложени и общи условия, подписани от страните по договора.

В т.18.1 от Общите условия е посочено, че при забава на плащането на месечна вноска от деня, следващ падежната дата, определена в договора, частта от вноската, представляваща главница, се олихвява с договорената лихва, увеличена с надбавка в размер на 10 %. Ако допуснатата забава на плащанията на главница и/или лихва е над 90 дни, целият непогасен остатък от главницата ставал предсрочно изискуем и се олихвява с договорния лихвен процент и с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта (т.18.2 от Общите условия).

Към договора е представен и план за погасяване на банков кредит, с посочен срок на погасяване – 120 месеца, с падеж на първа анюитетна вноска на 15.01.2017г. и на последната вноска – 13.01.2027г. Размерът на всяка вноска е определен на 137,50 лева.

С цел да бъде обезпечено вземането по договора за кредит, между кредитора и длъжника е сключен договор за учредяване на залог на вземане на залогодателя за трудово възнаграждение и други вземания по трудово правоотношение между него (Д. Т.) и „*****“ *****. Залогът е учреден върху пълния размер на вземанията. По нареждане на залогодателя и в съответствие с чл.164, ал.2 от ЗЗД, трудовото възнаграждение и другите плащания по трудовото правоотношение постъпват по банкова сметка на залогодателя при заложен кредит, като от тази сметка се извършва и погасяване на дължимите месечни вноски по кредита на съответните им падежи от залогоприемателя въз основа на съгласието на залогодателя, дадено с подписването на договора за кредит.

По делото е назначена и изслушана съдебно – счетоводна експертиза, като писменото заключение, депозирано от вещото лице, не е оспорено от страните и съдът възприема същото като компетентно и добросъвестно изготвено. От същото се установява, че по данни на „Банка ДСК“ АД, сумата от 9900 лева е преведена на 13.01.2017г. по банкова разплащателна сметка, с титуляр на сметката – Д. Т.. Кредитът е усвоен еднократно.

Платената главница от кредитополучателят и настоящ ответник била в размер на 2190,55 лева, погасената възнаградителна лихва от 16.03.2020г. до 20.02.2022г. – 3 099,69 лева, както и платена такса искане и одобряване на кредит в размер на 49,50 лева. Общо платената сума за погасяване на кредита била в размер на 5339,74 лева. Последното направено плащане по вноската от представените документи на „Банка ДСК“ АД за погасяване на процесния договор за кредит е направено на 15.03.2020г. и е в размер на 135,12 лева, с

която сума са погасени 64,11 лева главница и 71,01 лева лихви, а от възнаградителната лихва след 15.03.2020г. към 05.01.2021г. са погасени 1,21 лева на 15.04.2020г., 0,02 лева на 16.04.2020г. и 0,03 лева на 04.01.2021г., като след 04.01.2021г. нямало данни за други погасени суми.

Според вещото лице, размерът на вземането на банката в съответствие с предоставените от последната документи, е в размер на 9900 лева главница, а дължимият остатък е в размер на 7709,45 лева. Дължимата възнаградителна лихва за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2022г. е изчислена в размер на 1627,30 лева, санкционната лихва за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2022г. в размер на 138,43 лева и дължима законна лихва за периода от 21.02.2022г. до 03.11.2022г. върху главницата от 7709,45 лева – 548,23 лева.

В допълнително заключение вещото лице Р. Й. прави уточнение, че дължимата главница, съобразно начинът на изчисляване, приложим от банката, е в размер на 7716,03 лева, а договорната лихва при уговорения между страните променлив лихвен процент, за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2022г. е в размер на 1604,93 лева, санкционната лихва за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2022г. в размер на 162,20 лева. Към датата на подаване на исковата молба в съда (24.02.2022г.), били непогасени или частично погасени 23 месечни вноски (от 15.04.2020г. до 23.02.2022г. включително), т.е. забавата била в размер на 674 дни, а просрочената сума към 24.02.2022г. била в размер на 3118,19 лева.

Според вещото лице, договореният лихвен процент е променян два пъти в годината, на основание т.7.2.1 и т.7.2.2 от договора.

При така установената фактическа обстановка, съдът прави следните правни изводи:

Съобразно разпоредбата на чл. 79, ал. 1 от ЗЗД, ако длъжникът не изпълни точно задължението си, кредиторът има право да иска изпълнение, заедно с обезщетение за забава или да иска обезщетение за неизпълнение. Дефиницията за договор за банков кредит е уредена от разпоредбата на чл. 430 от ТЗ, съобразно която договорът за банков кредит е двустранен, консенсуален, възмезден, комутативен, формален и срочен договор, по силата на който банката се задължава да отпусне на кредитополучателя парична сума за определена цел и при уговорени условия и срок, а кредитополучателят се задължава да ползва сумата съобразно уговореното и да я върне след изтичане на срока, ведно с уговорената възнаградителна лихва. Следователно, отпускането на уговорения кредит не е част от фактическия състав, при проявлението на който се поражда кредитното правоотношение, а в изпълнение на поето договорно задължение.

Ответната страна не оспорва наличието на кредитно правоотношение с

„Банка ДСК“ ЕАД, възникнало въз основа на сключен на 13.01.2017г. договор за кредит за текущо потребление между страните по делото.

От неоспореното заключение на съдебно-счетоводната експертиза се установява, че ищецът е изпълнил договорното си задължение и е предоставил на кредитополучателя заемната сума по посочената в договора банкова сметка, поради което в тежест на ответника, който е длъжник по правоотношението, е да докаже, че е осъществил погасяване на задълженията си в сроковете, уговорени в договора.

Ищецът се позовава на наличие на частично неизпълнение по договора и съответна на това настъпила предсрочна изискуемост на кредита. Предсрочната изискуемост на кредита по смисъла на чл. 60 от ЗКИ не настъпва автоматично с факта на неплащане на дължимите вноски по него, а необходимо нарочно волеизявление на кредитора в този смисъл, което следва да е доведено до знанието на кредитополучателя.

В Решение № 198/18.01.2019г, постановено по гр. д. № 193/2018 г. на ВКС, I т.о. е даден положителен отговор на въпроса допустимо ли е предявения осъдителен иск по договор за банков кредит поради предсрочна изискуемост да бъде уважен, ако предсрочната изискуемост е била обявена на длъжника с връчване на копие от исковата молба. Тъй като по делото не е ангажирано доказателство от ищеца изрично да е уведомил кредитополучателя за настъпила предсрочна изискуемост по процесния кредит преди подаване на исковата молба в съда, същата следва да се счита настъпила в хода на процеса с връчване на книгата по делото на процесуалния представител на ответника, което е осъществено на дата 03.10.2022 г. и като факт, настъпил в хода на процеса следва да бъде зачетен и съобразен от съда.

По повод възраженията от особения представител на ответника, че разпоредбите на чл. 7.2.4., 7.3.1 и 7.3.2 от общите условия, в които е предоставена възможност на банката едностранно да изменя лихвата по кредита, са неравноправни на основание чл. 143, т. 11 от ЗЗП, съдът намира следното:

Една договорна клауза е неравноправна при наличието на следните предпоставки: 1. клаузата да не е индивидуално уговорена; 2. да е сключена в нарушение на принципа на добросъвестността; 3. да създава значителна неравнопоставеност между страните относно правата и задълженията – съществено и необосновано несъответствие между правата и задълженията на страните; 4. да е сключена във вреда на потребителя. Основният критерий за приложимост на изключението по чл. 144, ал. 3, т. 1 от ЗЗП е изменението на цената да се дължи на външни причини, които не зависят от търговеца или

доставчика на финансови услуги, а са породени от въздействието на свободния пазар и/или от държавния регулатор, тъй като само тогава търговецът/доставчикът на финансови услуги не може да се счита за недобросъвестен по смисъла на общата дефиниция за неравноправна клауза, съдържаща се в чл. 143, ал. 1 от ЗЗП, доколкото увеличението на престацията, макар и едностранно, не зависи пряко от неговата воля. За да се прецени дали конкретните договорни клаузи отговарят на този критерий за изключване на общия принцип, въведен с чл. 143, ал. 1 от ЗЗП, те трябва да бъдат формулирани по ясен и недвусмислен начин, както и потребителят предварително да е получил достатъчно конкретна информация как търговецът на финансови услуги може едностранно да промени цената, за да може на свой ред да реагира по най-уместния начин. Уговорката в договор за банков кредит, предвиждаща възможност на банката за едностранна промяна на договорения лихвен процент въз основа на непредвидено в самия договор основание и когато такова договорено изменение не е свързано с обективни обстоятелства, които са извън контрола на доставчика на услугата, е неравноправна с оглед общата дефиниция на чл. 143 от ЗЗП. Методът на изчисляване на съответния лихвен процент трябва да съдържа ясна и конкретно разписана изчислителна процедура, посочваща вида, количествените изражения и относителната тежест на всеки от отделните компоненти – пазарни индекси и/или индикатори.

В конкретния договор, съгласно чл. 8 от същия, кредитът се олихвява с променлив лихвен процент в размер на 11,2% годишно или 0,03% на ден, формиран от стойността на 6-месечен SOFIBOR 0,331 %, който при отрицателна стойност се приема със стойност нула и фиксирана преференциална надбавка 10,869% при изпълнение на Условието по програма „ДСК Партньори“. Видно от формулировката на лихвената клауза може да се обоснове извод, че лихвата по кредита се състои от два компонента – променлив индекс (в случая SOFIBOR) и фиксирана надбавка, като последната може да се измени единствено ако кредитополучателят спре да отговоря на условията за ползването на преференциална надбавка. При това положение е предвиден и максимален размер на надбавката по договора – 13,119 %. Условието за ползването на преференциален лихвен процент се съдържа в приложеното по делото Приложение № 2.1, неразделна част от договора и подписан от кредитополучателя.

С оглед на това съдът намира, че начинът на определяне на лихвата е разписан по ясни и разбираеми критерии, което дава възможност на потребителя предварително да разбере до какъв размер би могъл да се повиши лихвата при отпадане на възможността да се ползва преференциална надбавка, както и условията, при които може да се извърши тази промяна.

В разпоредбата на т. 8.1 от договора е предвидено автоматична промяна на лихвения процент с промяната на 6-месечен SOFIBOR при предпоставките, по реда и сроковете, посочени в Общите условия. В т. 7.2.1 на общите условия пък е предвидено, че променливият лихвен процент, зависещ от 6-месечен SOFIBOR се променя два пъти в годината, на 15-ти януари и на 15-ти юли. Така уговорено правото на банката да измени едностранно лихвения процент не е предоставено на личната субективна преценка на банката, а зависи изцяло от външни, обективни фактори, доколкото индекса на SOFIBOR представлява независим индекс, представляващ фиксинг на котировките на необезпечени депозити в български левове, предлагани на българския междубанков пазар. Следователно изменението на лихвата не зависи от волята на банката, а зависи изцяло от външен обективен фактор, в който се отчитат икономическите условия в сферата на банковото кредитиране и размерът му се определя от БНБ.

Въпреки това обаче, считано от юли 2018 г. БНБ е спряла да поддържа индекса на SOFIBOR, поради което на анализ подлежи клаузата на чл. 7.2.4. от общите условия, съгласно която в случай че за избраният лихвен индекс няма котировки повече от един месец, или индексът е престанал на съществува, лихвеният процент по заварени договори, базиран на EURIBOR или SOFIBOR и надбавка, ще се формират от друг подобен публично достъпен индекс или надбавка, като общият лихвен процент не се променя към момента на замяната. Съдът намира, че замяната на индекса като компонент на лихвата по кредита с друг индекс, който не е предварително определен от страните може да доведе до значително неравновесие между страните по договора за кредит, като посочената уговорка дава право на банката да избере индекс по своя преценка, който е възможно да се отличава в значителна степен по размер от прилагания преди това индекс, което от своя страна да доведе до необосновано увеличение на лихвения процент. В настоящото производство ищецът не е ангажирал никакви твърдения и доказателства относно начина на определяне на лихвата по кредита след отпадането на един от компонентите – SOFIBOR.

Въз основа на изложеното и като взе предвид, че страните по договора са потребител и доставчик на финансови услуги по смисъла на § 13, т. 1 и т. 2 от ДР на ЗЗП и в хода на производството ответникът не е представил доказателства, че включването на процесната клауза в договора е в резултат на изричното ѝ обсъждане и постигане на съгласие с потребителя по отношение на нейното съдържание, а от друга страна е несъмнено, че като предварителни и едностранно формулирани от кредитора, клаузите на Общите условия за сключване на съответния вид кредитен договор, относими

за неопределен период от време и неопределен кръг правни субекти, също не са индивидуално уговорени. Ето защо съдът намира, че клаузата на чл. 7.2.4. от общите условия към договора за кредит е нищожна на основание чл. 146, ал. 1 от ЗЗП.

След като клаузата за замяна на индекса като компонент на лихвата е нищожна, то на изследване подлежат обстоятелствата дали през времето на договора лихвата се е променяла, в какви размери и при какви обстоятелства. В случая, от заключението по приетата съдебно-счетоводна експертиза се установи, че договорният лихвен процент е променян на всеки шест месеца, като всеки следващ размер на лихвения процент е по-нисък от първоначално уговорения в договора при преференциални условия. Следователно нищожната клауза не е довела до утежняване на задълженията на кредитополучателя.

Съдът не намира основание за нищожност на клаузата на чл. 8.1 от договора, доколкото в същата е предвидено, че при отрицателна стойност на SOFIBOR, той се приема за нула, а лихвата не може да бъде по-ниска от размера на фиксираната стандартна надбавка. С уговорената клауза не е предвидена промяна на лихвата само когато промяната на индекса се отразява на лихвата, като я повишава. Както беше посочено и по-горе, така уговорената лихва, образувана от два компонентна – променлив и фиксиран, предполага относителен автоматизъм при изменението на лихвата, както при повишаване размера на SOFIBOR, така и при неговото намаляване. Максимални граници, в които може да се изменя лихвата са уговорени, както в полза на кредитополучателя (чл. 8 от договора за кредит), така и в полза на кредитора, съгласно обсъжданата клауза. Поради тази причина с въведената минимална граница на лихвата не се нарушава по никакъв начин равнопоставеността между правата и задълженията на страните, не е нарушено изискването за добросъвестност, а се обезпечава в минимална степен кредитния риск, поет от кредитора.

С приетото по делото заключение по назначената съдебно-счетоводна експертиза беше доказано, че кредитът е погасяван регулярно до 15.03.2020 г., след което е преустановено редовното погасяване и на дата 15.06.2020 г. кредитополучателят е изпаднал в забава повече от 90 дни, съгласно уговореното. Към датата на предсрочната изискуемост – 03.10.2022 г. (с връчване на книжата по делото на особения представител на ответника, което е осъществено на тази дата) не са били погасени 23 погасителни вноски към датата на депозиране на исковата молба (24.02.2022г.) и още 7 погасителни вноски към момента на настъпване на предсрочната изискуемост на кредита. Следователно за ищеца е възникнало правото да обяви кредита за предсрочно изискуем на основание чл. 18.2 от общите условия.

Видно от заключението на вещото лице, общият размер на непогасената главница е 7855,56 лв., а непогасената договорна лихва е в размер на 1604,93 лв. за процесния период от 16.03.2020г. до 20.02.2022г., поради което предявения иск за главница се явява основателен до претендирания размер от 7709,45 лева, а претенцията за възнаградителна лихва следва да бъде уважена до посочения от вещото лице размер от 1604,93лв., като до претендирания размер от 1627,30 лева искът следва да бъде оставен без уважение поради неоснователност.

При разглеждането на предявения иск за санкционираща лихва и предвид релевираните от особения представител на ответника доводи за нищожност, съдът следва да подложи на анализ на клаузата на чл. 18.1. от Общите условия, съгласно която при забава на месечната вноска от деня, следващ падежната дата, определена в договора, частта от вноската, представляваща главница, се олихвява с договорен лихвен процент, увеличен с надбавка за забава в размер на 10 процентни пункта.

Съдът намира за нищожна и тази клауза в общите условия, тъй като определянето на размера на уговорената наказателна лихва противоречи на разпоредбата на чл. 33, ал. 2 от ЗПК Съгласно чл. 33 от ЗПК при забава на потребителя кредиторът има право само на лихва върху неплатената в срок сума за времето на забавата, а съгласно ал. 2 на същата разпоредба, когато потребителят забави дължимите от него плащания по кредита, обезщетението за забава не може да надвишава законната лихва. Следователно ЗПК е ограничил възможността кредиторът да събира лихви и неустойки при неизпълнение на кредитополучателя на задълженията му по договора за кредит, до възможността да претендира обезщетение за забава в размер не по-голям от размера на законната лихва. Ето защо клауза за дължимост на санкционираща лихва в размер, по-голям от законната лихва, противоречи на закона и се явява нищожна на основание чл. 26, ал. 1, пр. 1 от ЗЗД. Следователно неоснователна се явява претенцията на ищеца за санкционираща лихва в размер на 138,43 лв. и следва да бъде отхвърлена.

При този изход на делото право на разноски имат и двете страни, като искане в този смисъл е направил ищеца. На основание чл. 78, ал. 1 от ГПК ищецът има право на направените от него разноски в исковото производство в размер на 423,47 лева – платена държавна такса в исковото производство, 550,00 лв. депозит за вещо лице, 803,76 лева платено възнаграждение за особен представител на ответника и юрисконсултско възнаграждение в размер на 250 лева, определено от съда съгласно чл. 78, ал. 8 от ГПК, вр. чл. 37 от ЗПП, вр. чл. 26 от Наредба за заплащане на правната помощ, при съобразяване извършените действия, материалния интерес, фактическата и правна сложност на делото, от които съобразно уважената част на исковите

следва да му се присъди сумата от 1992,83 лв.

Мотивиран от гореизложеното, настоящият състав на съда

РЕШИ:

ОСЪЖДА Д. Т., ЛНЧ МК *****, с постоянен и настоящ адрес в с. **** общ. *****, махала „*****“ №1 ДА ЗАПЛАТИ на „Банка ДСК“ АД, ЕИК 121830616, със седалище и адрес на управление в гр. София, ул. „Московска“ № 19 главница в размер на 7709,45 лв. (седем хиляди седемстотин и девет лева и четиридесет и пет стотинки) за неизплатено задължение по договор за кредит за текущо потребление от 13.01.2017г., сключен между ищцовото дружество като кредитор и Д. Т. като кредитополучател, ведно със законна лихва върху главницата от датата на подаване на исковата молба в съда (24.02.2022г.) до окончателното изплащане на задължението, 1604,93 лв. (хиляда шестстотин и четири лева и деветдесет и три стотинки) договорна лихва за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2022г. , като до претендирания размер от 1627,30 лева ОСТАВЯ искът без уважение поради неоснователност, като ОТХВЪРЛЯ и предявения иск в размер на 138,42 лв. (сто тридесет и осем лева и четиридесет и две стотинки), представляващ обезщетение за забава за периода от 16.03.2020г. до 20.02.2020г.

ОСЪЖДА Д. Т., ЛНЧ МК *****, с постоянен и настоящ адрес в с.***** общ. *****, махала „*****“ №1 ДА ЗАПЛАТИ на „Банка ДСК“ АД, ЕИК 121830616, със седалище и адрес на управление в гр. София, ул. „Московска“ № 19, на основание чл. 78, ал.1 и ал.8 от ГПК сумата от 1992,83 лв. /хиляда деветстотин деветдесет и два лева и осемдесет и три стотинки/, представляваща дължими разноси по настоящото дело, съобразно уважената част от исковете.

Решението може да се обжалва пред Окръжен съд - Кюстендил с въззивна жалба в двуседмичен срок от връчването му на страните.

Съдия при Районен съд – Кюстендил: _____